Eessaare Aadu

Wõitlewad lohed

Satüüriline nowell

Kirjastus Aktsia-Selts „Warrak“,
Tallinnas 1921.

Eessaare Aadu

Wôitlewad lohed

Satüüriline nowell

Kirjastus Aktsia-Selts „Warrak“,
Tallinnas, 1921.

A.-S. „Warrak'u" trükk, Tartus.

I.

Arnold astus peegli ette.

Talle näis, et paneb elama oma kujuga uinuwa antimooniumi-karwa klaaswee kuldses peegliraami kaldas. Waatles terasselt enese nägu.

Paistis wastu päris harilik näopilt: Kastaania-karwa juuksed, mille lopsakas salk tagasi kammitud, kumer otsaesine, kaks halli silma, mis waewalt märgatawad kahe nööpaugu kujulise ripse wahel, tömpjas nina ja tugewad, püstjad lõuad.

„Kuigi mitte Oscar Wilde'i sarnane", mõtles Arnold, „siiski wäga sarnane muusikeri Rubinsteini reproduktsioonile".

Wõttis siis kui tõsine futoro-poeet näole „maailma mure" ilme ja tõmbas jänuselt kahe laienewa ninasõõrmega odööri lõhna.

„Lõhnan otsekui kewade ja mee lõhnu", ütles enesele ja istus ühele toolile, mis keharaskuse all tõstis rõhutute mässukisa.

Arnold süwenes enesesse. Tal oli palju mõtelda, weel enam kahelda, kõige enam aga otsustada, mis t ha

Minna Musta Lohe erakonna walimiseelsele koosolekule wõi Olga juure: Kui läheb koosolekule, ei näe Olgat, kui ei lähe, wõetakse talt ka edespidine kokkupuute wõimalus Olgaga.

Talle oli aga Olga maailma üllim aare.

Ta oli astunud tema pärast isegi Musta Lohe erakonda, sest Olga isa oli seal. Kui ta seda poleks teinud, ei oleks wana konserwatiiwne Wakmann teda iialgi lasknud üle oma ukse künnise.

„Kui suuremadki poeedid heidawad armastuse pärast kandli", mõtles Arnold, „kui wõimsamadki triumwiirid heidawad armastuse pärast purpuri — miks ei wõi siis mina tuua oma ilmawaate armastuse altarile?"

Nüüd pidi ta aga minema Musta Lohe erakonna koosolekule sel ajal, mil wiibis ka Wakmann koosolekul ja mil oleks olnud hea Olgaga olla kahekesi. Nii oli soowinud Wakmann, kes ei soowinud, et noored inimesed kohtaks tagaselja.

„Ah see wana aspiid", kirus Arnold mõttes, „ta ei tahaks iial, et ma wõiksin kirglikult kallistada Olgat, seda wahast walitsejannat Bramaputra orust!"

Äkki kargas istmelt ja hüüdis enesele: „Ah see pea, see pea, mis tühi kui Kaarli kiriku kell! See kõik sellest, et paber sööb mälu, nagu ütleb Tuglas Arthur Waldese essees!"

Arnold astus ettekotta, et palitud selga panna, sest talle tuli midagi meele.

Olga oli öelnud, kui ta wiimati wiibis Wakmanni juures, et Arnold mingu koosolekule hiljem ja olgu tema seltsis mõni tund. Ta tulgu siis, kui isa kodust lahkub, millest teatab aknale pandud mingi sinine lill.

Kui isa kodus weel, sest teadustab aknal punane aster

Arnold tõmbas palitu selga. „Selles tahan saawutada ideaali," mõtles, wõttes selle „tsitaadi" Arthur Rimbaud' sonetist.

Astus tänawale, peatas.

„Wihmahabe lohistub mööda tänawaid, uhtudes pori ja kõntsa", sosistas ringi waadates. „Õhk lõhnab jahedalt otsekui wast kaewatud haud. Pilwerangad aga rändawad kui karawaanid Mekkasse".

Arnold jõudis Wakmanni elumaja juure. Waatles pilusilmil aknale. Aknal punanes midagi.

„Ah see Wakmann, see laisk elajas aij magab weel kodus", ohkas ja hakkas tänawa nurgal ootama, et parajal hetkil peita end maja warju.

Ootas weerand tundi ja piilus jälle aknale. „Ei kustu see punane lõke seal," mõtles pahaselt, „hõõgub peale kui igawene süsi, kui igawene walu südames".

Ootas pool tundi, piiludes aknale iga wiie minuti tagant. Punane lill ikkagi hõõgus aknal igawesena söena.

Wihm jäi üle. Päike naeratas pilwi wahelt. „Kuldsete juustega pühib päikene wihma kergeid jalgu", sosistas Arnold, wõttes wõrdluse Ch. van Lehrberge'ist.

Ootas weel weerand tundi. Lill kumas ikkagi aknal. Arnold ei kannatanud enam wälja. Ta lähenes uksele ja kõlistas.

Ukse awas tüdruk Liine, wäike, paks, keda Arnold mõttes kutsus „unekärbseks". See ütles enesele alati „meie". Ta waatles otsa unisena.

„On herra Wakmann kodus?" küsis Arnold.

„Nemad on meie teada wäljas".

„Aga punane aster? Miks hõõgub see aknal? Miks ei ole see wahetatud sinise wastu?" mõtles Arnold, aga waljult küsis:

„Aga preili?"

„Nemad on kodus."

„Paluks teatada."

„Mele teatame — astuge sisse, ootetuppa . . . Preili palus wõõraid oodata, sest nad on kinni."

Arnold astus „ootetuppa". Ta ei wõtnud palitu seljast.

„Kes wõib Olga juures olla?" mõtles Arnold. „Küsida, tüdrukult? Ei, ei — wahest mõni sõbranna! Pealegi läks tüdruk kööki . . . Lähen saali . . . Kas üks sõbranna on parem kui mina, poeet, et unustatakse tema pärast wahetada lille?"

Saalis astudes kuulis hääli. Weri tardus — üks oli meesterahwa oma. Waatas Olga toa poole. Uks oli praokile. Arnold kohkus, taganes waarudes.

Ta nägi läbi poekwile ukse, kuis Olga lasi alla körtsiku, kuna teda seejuures aitas mees, tundmata, keda ta ei olnud iial enne siin majas näinud.

Arnold taganes, ja et mitte nähtud saada, taganes ootetuppa. Ta tundis südames pistet. Pea kumises. Siis selleks oli aknal punane lill, et ta armastajaid ekfitama ei tuleks!

Arnold püsis raidkujuna. Mõtted olid algul kui halwatud. Siis hakkasid aga jälle liikuma, töötama.

Mõtles tormata sinna, haarata tooli, ja ühe ropsuga purustada riwaali pea. Mõtles tormata sinna, haarata kinni petise juustest ja neid kiskuda peast ühes peanahaga.

„Kuid tooli wõtta on barbaarsus", ütles enesele. „Kui oleks rewolwer, laseks kuuli petise südamesse, et purtskaks weri kui wesi fontäänist! Kui oleks mõõk, rapiir, torkaks südamesse mõlemile, pistaks silmad peast, raiuks käed-jalad otsast!"

Arnold pidi juba tormama saalt, kuid peatas. Ta tasub kätte — o, ja, tasub kätte. „Armastajad alles raasiwad endid riietest, et anduda üksteisele pattude sängis," lausus ta, „ja ma jõuan küllalt selleks ajaks tuua Wakmanni koosolekult siia, kui nad sängis anduwad üksteisele ihade ekstaasis."

Arnold tormas wälja. Laskus trepist kiirestl alla, kui hiir, kes põgeneb kassi eest. Jooksles esimese woorimehe peale ja käskis kihutada seltsimaia, kus Musta Lohe erakond pidas koosolekut.

Arnold langes jõuetult kössi woorimehele.

„Kõik mu hea elu ennustused on kustunud unistuste hieroglüfidel", mõtles. „Mind pettis see, kelle silmis arwasin enam olewat ilu kui tuhandeis foliantides. Kes wõis teada, et neis sädeleb kassisilmade salakawal tuluke!"

Woorimees kihutas linna täiel ajul. Tormas linna, kus tänawad kumisesid tuhandete kapjade ja saapakontsade plaginast kui hiigla-tsümbaalid. Tormas linna, kus majade aknad waatasid woorimehele järele klaasitanud silmega, mis otsekui tardunud eelolewate sündmuste ootusel hirmust.

Õhus otsekui kuuldus aknaklaaside südamete wärinat.

„Eliase tuliwanker, kihuta!" hüüdis Arnold endamisi. „Eliase täkud, lennake läbi awaruste, üle maailmade, üle planeetide!"

II.

Arnold sööstas peagi woorimehelt läbi Musta Lohe erakonna ansilaadi saali. Talle tuli wastu hulk inimesi, tuntuid ja wõõraid, kes kõnelesid kõik tsekeskis elawalt, otsekui oleks saanud kõigist oraatorid.

„Kus on Wakmann? Kus on Wakmann?" mõtles Arnold, noogutes sinna-tänna tuttawaile pead. „Kas läheb mul korda tabada tema musta habet keskk neid lugematuid nägusid-arbuuse, nägusid-kõrwitsaid, abrikoose?"

Arnold astus edasi, kui unenäos. Ta hing põles sees otsekui puuhalg ahjus.

„Armukadeda, petetu walu asetanud mu südame kui ketsert tuleriidale", lausus enesele. „Näib, nagu oleks laskunud kogu maailma murekoorem mu õlgadele. O, et ma kättemaksu teel wõiksin kergendada seda koormat!"

Selgus, et koosolek oli juba lõppenud. Kõik need wastutulijad olid lahkujad. Tuli wastu erakonna juht. Arnold taganes, tehes „reweransi".

Seal silmas tuntud nägu. See oli herra Wesinik, pikk, enneaegu wananenud noormees, palja lagipeaga, mis läikis kui lakeeritud muna, ja närwilikult tuksatawate põskedega. Ta hoidis parajasti kellegi kuuenööbist pahema käega kinni ja kõneles elawalt, kusjuures parem käsi keerutles ringi kui tuuliku tiib.

Saal tühjus kiiresti. Ainult seal=teal kõnelesid mõned salgad elawalt isekeskis. Kuid Wakmann puudus ses Musta Lohe wigwamis.

„Neid ajakirjanikke wõib alati leemekausi eest ära osta," kuulis Arnold Wesiniku oma taga kõnelewat, „muidu topiwad nad omad pikad ninad sinna, kuhu ei wõi neid lubada."

Arnold pööris ringi. Wesinik lasi oma kaaslase kuue nööbist lahti. Ta tuli Arnoldi juure, teretas ja hakkas nüüd tema kuue nööbist kinni.

„On herra Wakmann siin?" küsis Arnold kähku. „Mul oleks waja temaga kohe kokku saada."

„Ta lahkus, e—e, siit ammu", lausus Wesinik, wehkides parema käega.

„Siis pean talle järele ruttama", mõtles Arnold. „Ehk saan teda teel tagasi kätte? Siis näitan talle pildi, mida ta

kahtlemata peab miraashiks, kui warsti reaalne tõelisus näh-
tawale ei tuleks".

„See on hea, e—e, et täna ikkagi tulite", lausus Wesi-
nik edasi, peale sekundilist pausi. „Mull on, e—e, teile tea-
tada midagi ülitähtsat".

„Palukfin kiiresti end wäljendada; mul on rutt".

„Meie peaksime, e—e, kuhugi minema, näituseks puh-
weti, wõi Lindeni, sest lugu on, e—e, sarnane, et teil wististe
tuleks kirjutada midagi . . . Siin puudub tint ja sulg,
e—e, mis?"

Arnold muutus kärsituks.

„Mul on rutt — ehk ütleksite paari sõnaga ära, mis
teha tuleb, siis näeme."

„Waadake", alustas Wesinik, joonistades pahema käega
õhku elipsi. „Meie partei, teadagi, e—e, astub walimistel wälja
iseseiswa kandidaatide nimekirjaga, keda, e—e, Riigikogusse wali-
taks. Puuduwad weel mõned kandidaadid, e—e, kuna minu
ülesanne on seda täiendada . . . Wahest ei ole teil, e—e,
selle wastu midagi, end Riigikogusse lasta walitud saada?"

Arnold seisis kui kuhtunud. Ta luuletaja ettekujutlus
pildistas teda momentaalselt rahwasaadikuna, kel loota polii-
tilisel areenal palju suuremad loorberi-pärjad, kui Kolgatal,
kus luuletajaid krooniteks wiletsate kibuwitsa-pärgadega.

„Aga . . . tõega . . . kui see niiwiisi oleks . . . mul
ei oleks wististe selle wastu midagi", kogeles ta.

„Siis lähme, e—e, puhweti . . . Teil tuleks seal
e—e, kirjutada sellekohane, e—e, teadaanne, et waat, mina,
see ja see, nii wana, elan seal ja seal, awaldan, e—e, oma
nõusolekut Eesti Riigikogu walimistel walitud saada".

„Kui ma nüüd Wakmanni ei jälgi, siis kaob mul wõi-

malus wiia täide oma kättetasu kawa", mõtles Arnold. „Aga olgu — Olga on mulle kadunud nii kui nii nagu talwisele maapinnale kuldne päikseketas. Ja kas tabangi ma teel Wakmanni? Wõib olla, ei läinudki ta koosolekult koju?"

„Ma tulen", lausus Arnold waljusti.

Nad läksid puhweti. Teel mõtiskeles Arnold: „Ma wõin minna hiljem Olga juure ja talle näkku heita ta walskuse mu wastu . . . Ma tahan juua klaas wiina, et kui Verlaine unustada oma kurbuse . . . Waheft julgustab wiin mind seewõrra, et julgen minna ja ütelda Olgale näkku: Sa ei ole mingi walguse nimb, waid hetäär!"

Wõeti aset tühja laua ääre. Wesinik ütles kelnerile, kes laua juure tuli ja seisma jäi kui wahipost:

„Tint ja sulg!"

Kui see lahkunud, pööris Arnoldi poole:

„Meie peaksime ehk midagi tellima, e—e, mis? Oleks, e—e, nagu näotu istuda tühja laua taga."

„Olen teie mõttega päri", lausus Arnold. „Mul on täna kurb päew — tahaks kustutada oma walutungla wiinaga".

Kui kelner tindi ja sule lauale asetanud ja kui Arnold teadaannet kirjutas, tellis Wesinik kellnerilt midagi, aga kui teadaanne kirjutud oli, asetas kelner ta ette wiinaklaasi ja taldriku.

Arnold nägi imetluseks, et laud oli kaetud witele inimesele.

„Mul on siin, e—e, sõbrad," lausus Wesinik. „Egas teil, e—e, selle wastu ole, kui ka neid lauale paluks!"

„Kuidas wõib mul selle wastu midagi olla — siin ruumi on".

Nagu märguande peale ilmusid kohe kaks herrat, mõlemad tuntud Musta Lohe erakonna tegelased.

„See herra palub teid lauda", tähendas Wesinik Arnoldi peale. „E—e, kohin teid tutwustada?"

Kallati klaasid täis ja tõsteti üles.

„Selle noore, tulewase rahwasaadiku, e—e, terwiseks", lausus Wesinik, pilgutades silmi oma sõpradele.

Löödi klaasid kokku. Joodi Arnoldi terwiseks. Kõneledi poliitikast ja sellest, kuis lüüa wastaseid pihuks ja põrmuks.

„Teil tuleks, e—e, nüüd tubliste kihutustööd teha", tähendas Wesinik Arnoldile, „see kindlustaks enam meie erakonna wõitu".

„Aga kuidas?" küsis Arnold naiiwilt. „Ma olen poeet, kes wähe teinud tegemist poliitikaga, olles muusade teenistuses, helistades kuldset kannelt müüdiliste jumaluste auks".

„Teie astuge kõnedega, e—e, üles, nagu mina", lausus Wesinik, pilgutades silmi kaaslastele ja kallates uuesti klaasid. „Te wõite näituseks juba 20. s. k. päewal esineda kõnega meie erakonna koosolekul".

„Kuigi ma ei ole sotsioloog, reformaator, waid poeet, siiski saab mind waimustusetuli taga õhutama", lausus Arnold juba pehmelt. „Ma ei taha, et iga parteiliige öelda wõiks: ma olen enam teinud kui tema!"

„Tulewase Musta Lohe parteijuhi terwiseks!"
„Tulewase Eesti wabariigi presidendi terwiseks!" } hüüdis korraga mitu suud.

„Elagu Dionysos!" hüüdis Arnold ja tühjendas klaasi, kus säras wiin kui sula alumiinium.

III.

Ärgates hommikul, wärises Arnoldi pea padjal kui sült taldrikul. Waatas lakke, silmad wäiksed kui kaks sulega wajutatud punkti. Kõik eelmise päewa kogemused näisid talle kui unelm.

„Kuis kustutasin ma oma geeniuse waewa ja loomise iha jumaliku nektariga!" mõtles. „Kuid Olga? Milline tõrwik eila õhtuks mälestuse umbrohu temast ära kõrwetas, et tänaseks uus kaswaks?! Ära leina, hing, kadunud armastust, kui ei laula weel kõik helid hinges leinalaulu — ehk seab saatus weel hingewiiult häälde?"

Ajas end üles ja luges raha. Olid ainult mõned pennid weel kotis.

„Must saab siis rahwasaadik", sõnas, tõmmates saapa jalga. „Tõega, milline poliitiline jõud oleks läinud mus kaduma, kui ei oleks Wesinik seda õigel ajal üles leidnud! Mis on ülemat, kui rahwasaadik olla, kui inimkonda läbi kõigi elu astmete juhtida igawese Tõe poole, kuigi mu enese siht oleks intensiiwne lõpmatus, lahutamattus, arwu ja mõeduta".

Tõmbas teise saapa jalga ja awas akna. Tüll kõikus tuule tõmbusest kui purt.

„Kuid mine tea", mõtles, „kas ei ole see, mis nüüd lootuse koidutäht, kord tulewikus minewiku langew meteoor? Niisama kui Olga ja minu armastus! Ka see näis mulle kord tulewiku koidutähtena, kuid nüüd on muutunud armastuse hauaks. Nii wõib saatus mulle igas asjas wastu astuda".

Astus sisse perenaine ja tõi kohwi, kõikudes raswastel puusadel kui merimees. Arnold jättis kohwi puutumata. Ta wõttis albumist Olga päewapildid, waatles neid ja sosistas:

„Mu hinges on löönud närbuma Amori ja Psyche suudlusest tekkinud armastuslill. Kui on kõik otsas, siis olgu — lähen ja saadan talle ekspressiga need pildid tagasi".

Pani pildid pakki ja tõmbas kuue selga. Waatles jälle pilta.

„Aga mis siis, kui ma wiiks nad ise? Ministeeriumisse jään täna nii kui nii minemata . . . Ütleks talle suu sisse ta alatuse, ta pettuse, et ta on hetäär, aga mitte Isiida Niiluse äärest, leekiwa Rhaa kuningriigist . . ."

Asetas enese ülirklidesse ja astus wälja. Sammus kui unes Wakmanni elumaja poole. Oli weel warane ja hulkus sinna-tänna kwartaalides. Äkki leidis end Wakmanni ukse taga. Kõlistas.

Olga awas ukse ise. Palus Arnoldi sisse ja lausus:

„Isa ja Liine läksid turule, nii et wiibin kodus üksi".

„Ma lahkun kohe", lausus Arnold asjalikult. „Ma tõin teie pildid ära ise, jäädes täna ministeeriumi minemata".

„Minu pildid? Mis pildid?" imetles Olga.

„Ma ütlen teile kohe . . . ainult mitte siin, eeskojas".

„Siis wõtke palitu ära".

„Tänan, ma wõin ka palituga kõneleda".

Kuid Arnold pani siiski palitu warna, wõttis taskust pildid ja jälgis Olgat.

Nad peatasid saalis. Istusid wastamisi. Arnold nägi oma ees neidu sisaliku-silmega, pikkade kätega, mida ta ei teadnud, kuhu panna. Pead ehtis ruskawate juuste löömaw törwik, ninal tedretähnid, kui sest tõrwikust langenud sädemed. Tal oli seljas apelsiini-karwa kleit.

Tuletas meele üht Laipmanni portreed.

„Miks teie eila ei tulnud?“ küsis minoor-toonis. „Ja mis pilta teie mulle kingite?“

„Miks ma eila ei tulnud?“ kordas Arnold sarkastiliselt. „Kas teile tüdruk ei teatanud, et käisin?“

„Ja teatas. Aga teie lahkusite ju kohe“.

„Kuis pidin ma jääma, kui teie ei tahtnudki mu ilmumist? Teie olete petis, olete mu püha armastuse tulukese kustutanud oma alatusega kui küünla“.

„Ma ei mõista teid . . .“

„Esiteks — teie pidite aknale panema sinise lille, kui isa kodust ära läheb. Isa oli kodust läinud, aga teil oli ikkagi weel punane aster, et mulle waletada, et ta kodus.“

„Kas seal ei olnud siis sinine?“ imetles Olga, wõnguta-des üht miniatüürilist jalga mustas aschuur sukkas, otsides kätele paika, kuhu neid panna. „Siis on Liine mind walesti mõistnud . . . Ta mõistab mind sest saadik ikka walesti, kui meil noor korstnapühkija hakkas käima.“

„Ma usuks seda, et tüdruk ekslkombel lilled ümber wahetas, kui see ei oleks wale, alatu wale . . . Teie keel nõrgub walet kui nõelussil kihwti!“ hüüdis Arnold ägedalt. „Jätke oma merkantilism — wale, wõlts olek! Teie olete jalge alla tallanud mu puhta, idüllise armastuse . . . Teil oli armuke siin, sellepärast ei lasknud teie lille wahetada, kui isa kodust lahkus . . . Ma ise nägin teda . . . seda, kuis teie end tema ees riidest lahti wõtsite . . . Ma annan teile tagasi teie pildid . . . Meie wahel on kõik lõpetatud . . .“

Arnold kargas istmelt, wõttis suurepärase liigutusega pildid paberist wälja ja wiskas Olga sülle.

„Kui mind haawaksite sõjariistaga, saaksin haawa, teie sõnust mitte, kulgi haawate weel hirmsamalt“, lausus Olga,

tõstes pildid oma palge ette. „See mees, kes eila õhtupoole käis siin, oli mu rätsepp, kes passis kostüümi".

Arnold seisis kui halwatud.

„Siis oli see pettumus!" mõtles. „O, kui õnnelik olen, et on lõpnud tragöödia, mida on mängitud miljonid aastad miljonitel näitelawadel — armastuse, ettekeite tragöödia, muutudes pettumuse komöödiaks! Ei oleks iial uskunud seda!"

Langes siis ühele põlwele Olga ette ja palus:

„Anna andeks, anna andeks mu Sulamith! . . . Nagu õndsad warjud Lethel, elab mu hing sinus, oh muistse rondo inimeseks kehastunud salm! Anna andeks, ja ma olen õnnelik kui Pollux, kui ta pool oma surematusest andis Kastorile!"

Peitis pea neiu sülle ja ohkas südamest.

„Mul ei ole midagi andeks anda", lausus Olga tasa.

„O, kui õnnelik ma olen, mu ilu jumalanna!" sosistas Arnold. „Mu süda sulab sind waadates kui rasw tulel."

Tõusis üles, wõttis Olga käe oma kätte ja lausus:

„Kas sa tuleksid mulle, kui ma olen walmis tooma oma poissmehe wabaduse su jalge ette?"

Olga oli üleni punane; pildid olid ta põlwelt maha langenud ja ta käed tõstsid abitult kleidi üles sinnamaale, kust algawad anatoomia seaduse järele sääremarjad.

„Ja," lausus ta. „Kuid . . ."

„Kuid . . ."

„Isa soowib, et ma läheks Moische Zitronile".

„Juudile?"

„Ja . . . Kuid ta on rikas".

„Ma usun, et kahekümnendal aastasajal, mil iga naisterahwas elab oma emantsipeeritud daami waba, iseseiswat elu, ei saa ometi teid sundida seda teha, mida teie ei taha."

„Aga ometi tahab isa, et ma ta käe wastu wõtaks. Ta tuleb juba neil päiwil, nagu isa teatas, mu kätt paluma . ."

Arnold kumardas Olga üle, et ta huulilt murda armastuse tulipunast õit, kuid sel hetkil helises kell.

„Isa tuleb", hüüdis Olga ja lahkus jooksujalga saalist, jättes Arnoldi romantilis-erootiliste kujutluste walda.

IV.

Arnold kõndis kärsitult edasi-tagasi saalis, käed selja taga. Ta pilk libises rahutult sinna-tänna. Puhkas waade rohelis-sammetisel mööblil, pjedestaalil nurgas püsiwal gipsist Tõnissonil, akwarellidel ja õliwärwi maalidel.

Waatles kauem pilti, mis kujutles weripunast kuud tähtises taewas, millede peegeldused langesid mustawasse jõkke, kui kukub walminud wili musta mulla peale.

„Nagu see Sirius jõest, nii on Olga kauge minust", mõtles. „Kuid ta saab mulle üleüldse kaduma kui puule walmind wili, kui ma ei wõta ette midagi ta pääsimiseks juudi kullast käte wahelt. Kuid mismoodi teda päästa? Muidugi, mul on ainult see wõimalus, et pean jõudma ette Moische Zitronist."

Sisse astus Wakmann ise. See oli pikk, kõhetu mees, pika habemega, mis must kui tõrw, kollase näonahaga, mis näis kui kuld, punase ninaga, mis kui kastetud punasesse tinti. Ta sirutas parema käe Arnoldile wastu, kuna pahemaga habet silis, sõrmed harali kui sõnnikuhargil, et need hõlpsamini habemest läbi lähekſid.

„Noh, wäimeespoeg", lausus ta, surudes Arnoldi kätt. „Olete tulnud minuga wististe jälle waidlema kunsti ja kirjanduse üle, kuid ütlen ette — mul puudub selleks aeg, sest et kontori pean minema".

„Ei, sugugi mitte," lausus Arnold käbku. „Mu siinolu põhjustab üks teine asi, mida, kui teil rutt on, kohe wõin awaldada".

„Istuge, wäimeespoeg", lausus Wakmann ja istus akna alla, silitades ühe käega habet, teise käega kassi, kes toolt alt nähtawale tuli ja endast miniatüürse kaamelt tegi.

Arnold istus. Ta süda põksus tuntawalt. Wakmann küsis kannatamatalt:

„Noh, alustage! On teil mõni äriline operatsioon wõi pakute mõne asutawa panga aktsiaid?"

„Ma . . . ma palusin teie tütrelt kätt ja nüüd palukfin teie nõusolekut".

„Mis nõusolekut? Mis kätt?" ei mõistnud Wakmann.

„Nõusolekut, et wõiksin teie tütrega köita igaweseks hinged ja südamed kui kaks ahelalüli, mis teineteisest läbi pistetud".

„Tähendab, teie tahate teda omale naiseks? . . . Wõi ehk armukeseks?"

„Aitab esimesestki".

Wakmann kargas istmelt. Arnold tõmbas õla alla, kui ootaks hoopi. „So, nüüd algab wõitlus saatusliste tormidega", mõtles ta, „aga ma tahan oma laewa wõidule wiia, kas wõi läbi tuhande hukatusliku maru".

„Teie, teie tahate Olgat?" imetles Wakmann, astus Arnoldi ette ja waatles teda kui Saare neiu loomamajas India elewanti: „Teie, narrike, pool hullu?"

„Mõistagi, olen hull ja narr, kui peate seda narruseks ja lolluseks — olla mitte nii kui teised".

„O yes, o yes!" naeris Wakmann, unustades habeme ja pidades kõhtu. „Nüüd mõistan teie wisiite mu juure — need ei olnud sugugi teile ja mulle ajawiiteks".

„Ajawiiteks omale wõiksite osta mõne kakadu", lausus Arnold sapiselt.

„Teie tahate mu tütart ja ei ilmunudki Musta Lohe erakonna koosolekule eila!"

„Ma ei palunud teid sealt enne lahkuda, kui ma sinna ilmun".

„Ah teie olite siis seal! Wabandage! Kuid see on ka kõik, mida mulle Olga eest anda wõite".

„Kõik ei ole juudi miljonäärid, kes rahaga armastust tahawad osta kui uulitsanaisterahwalt".

„O yes, o yes! Teie wõite ka teraw olla!" naeris Wakmann. „See meeldib mulle . . . Kuid kas Olga on sellega nõus, s. o. teile tulema?"

„Olga „ja" sõna kannan ma juba oma südames kui kuldset kala akwaariumis, et sellega oma kurba poissmehe elukorterit ehtida".

„Hm!" ja Wakmann sügas kukalt. „Kuid mõtelge, kallis noormees, et sellest ei wõi midagi wälja tulla. Teie teenite ministeeriumis, eks? Teie palk on kasin, kuna Olga õppinud elama külluses kui pangadirektori tütar. Pealegi armastab ta kostüümi kostüümi peale tellida, et muudkui maksa rätsepale ja rätsepale ja jälle rätsepale. Teil aga niipea suuremat karjääri loota ei ole ministeeriumis, seda ütles mulle ministeeriumi juhataja, kui ta wäliskaubanduse asjus meie aktsia seltsi poole pööris. Millega teie oma naist mõtlete toita, ehtida, teaatridesse sõidutada? Pealegi see praegune aeg, noormees, mõistate isegi".

Ja Wakmann pani heasüdamliselt käe Arnoldi õla peale, patsutades iga sõna sekka kord.

„Aga lubage", wastas Arnold. „Lugu ei ole sugugi

nii õudne, kui seda mulle püüate ette maalida. Selle eest olete teie, minu äiapapa, rikas Eksport ja Import aktsiaseltsi direktor".

„Tõsi, kuid kas teie ei tea, et ma sellepärast Olgat soowitan juudi miljonäärile, et meie selts on kokku warisemas, et on tulemas iga silmapilk krah, et ma wõin jääda kerjuseks, kuna see mees, Moische Zitron, wõib mind päästa, kui ma katsun teda oma ettewõtte sisse kiskuda . . . Paluksin teid, mõistagi, sellest mitte teistele hingata, kui Olgat tõega tahate, sest wõib ju tulla muu wäljapääsu wõimalus . . ."

„Aga see on ju alatu!" hüüdis Arnold. „Sellega, et Olgat õnnetuks teha, tahate ise õnnelikuks saada".

„Pidage, noormees — mina olen ainult direktor. Mina ehk pesen weel kuidagi käed, aga panga põhikapital on 15,000,000 Eesti marka, mis kokku saadud aktsiatest, kuna aktsiaid sadandeid on omanud, pannes sisse oma, wõib olla, suure waewaga teenitud wiimase wara. Seega päästaks Olga hulk teisi, ohwerdaks end kui Judith, kui Monna Vanna."

„Ehk kui Maupassant'i „raswanuudel", lisas Arnold sapiselt juure; siis aga jätkas rahulikult: „Praegune aeg ei ole halastaja Samaaria mehe aeg — nüüd on kõik egoistid ja sellepärast kahtlen ma, et teie tütar, kes kui ekstrawagantne amerikanna, kurtisanlanna, orgiastiline poetessa — oma õnne teiste eest hakkaks ohwerdama . . . Parem jätke ta mulle, mul on lootust mingit karjääri teha ja kui see õnnestab, ei taha ma teilt abi mitte üks penn."

„Teie? Karjääri? Missugust?" küsis Wakmann, kuna ta otsaesisele tõmbusid wertikaalsed uskumatuse kortsud.

„Noh, kui ma näituseks pääseksin Riigikogusse?"

„Sinna wõite küll pääseda, kuid mis sellest kasu, kui on isikuid olemas, kes nelja silma all maailma ära wõidawad, aga tuhande juures kärbestki ei tapa".

„Aga kui ma ei ole sarnane?" päris Arnold. „Ma olen üleüldse teistsugune kui teised. Wõib olla, õnnestab mul wõita ka poliitilisel areenal loorberisi? Pealegi kutsuti mind juba 20 s. k. päewal Musta Lohe erakonna koosolekule kõnelema."

Arnold waletas, soowides end weidi tõsta Wakmanni silmis.

„Teie wõtsite kutse wastu?" küsis Wakmann tõsiselt.

„Mul ei jatku aega sarnaste maiste asjade jaoks, kui kõnet pidada . . . Hea, kui Riigikogus esinen."

„Tähendab, teie olete kandidaatide nimekirjas?"

„Ja."

„Miks siis mitte kõnega esineda? See oleks wäga ilus. Pealegi . . ." Wakmann jäi mõttesse. „Teate mis! Kui teie astute 20. s. k. päewal Musta Lohe erakonna koosolekul kõnega üles ja kui see wähegi huwitaw, siis usun teie poliitilisse wõimisse ja teie saate tütre. Siin mu sõna ja käsi. Kui aga läbi kukute, ei ole teil õigust Olga peale."

„Aha, kawal rebane," mõtles Arnold. „Leidsid nüüd abinõu, kuis mind Olgast lahutada kui laewa sadama-sillast," aga waljult ütles:

„Hea, ma wõtan ettepaneku wastu . . . Ma esinen 20. s. k. p. Musta Lohe erakonnas kõnega meie partei heaks. Nii siis, nägemiseni koosolekul!"

Wakmann saatis Arnoldi wälja, et talt wõtta kokkupuute wõimaluse Olgaga, ja ütles, et tütar köögis Liinel abiliseks.

Arnold lahkus, mõeldes: „Kuis kumab lootuse wikerkaar tõkete mägede taga!"

Wakmann aga filis habet, läks kabinetti ja sõnas habemesse: „Tahan ühes Olgaga minna koosolekule, et ta su hiilgawat läbikukkumist näeks. Et aga su langemises kindel olla, palkan kas wõi mõned isikud, kes sind wälja wilistawad ja naerawad, sest mis mulle imponeerib, see on Molsche Zitroni kuld."

V.

Mida kiirem ligines 20. kuupäew, seda rahutumaks muutus Arnold. Esiteks — ta ei näinud Olgat, kuigi käis iga päew kohwimajas, kus waremalt kohtas Olgat sageli; wististe pidas isa tütart karmil käel kinni? Teiseks — kihutuskõne, mida ta walmistas 20. kuupäewaks, ei nihkunud sugugi edasi.

Wõib olla, oli siin süüdi armastus? Wõib olla, oli Arnoldi pea tühine gummipall, mis tarwitas teiste mõtete tõukeid?

Leekiwas ahastuses istus Arnold kirjutuslaua taga, sulges kõrwad sõrmiga, et ei kuulduks korteri perenaise laste kisa ja imes sulepead, nagu laps emarinda. Kuid midagi mõistlikku ta sulewarrest ikkagi wälja ei imenud.

Alustas kümnendat korda:

„Austatud seltsimehed! . . ."

Alustas kahekümnendat korda:

„Armsad seltsimehed! . . ."

Ja kirjutas lugematuis warjantides:

„ . . . Asume wõitlusse aegade tõkete wastu, et waim waatleks tulewastes hariduse-müsteeriumites elu ja tujude mängu ning seaduseid. Loodame, et Must Lohe wõimaldab

uut korda, mis kerkib me silme ette, kui Lethe lainte lihtidest ilus Aadyomen."

Kuid niipea, kui süwenes enesekriitikasse, kui leidis kirjutuses kas Schlegeli, Hölderlint wõi Mallarmé mõju, käristas kirjutuse puruks ja kirjutas uuesti. Kuid nüüd wahetas ta Musta Lohe erakonna Olgaga ja Lethe lained Wakmanniga, ning käristas kirjutuse jällegi.

See ei olnud juba midagi normaalset. Leidis, et luule ära surmanud lihtsa protokollilikkuse. Arwas aga ka, et ta ajast ees, et ta ühiskonnast wälja kaswanud kui händ eeslist. Publikum, laiemad hulgad aga ei mõista lüürilist, eleegilist, poeetilist kõnet. Pealegi ei tohi üks oraator, tribuun massile midagi ette kujutada, kui tahab wõita lugupidamise, waid peab andma.

Mass ei taha seasinki, mis riputatud lakke waatluseks, waid worstiotsa, mida hoiab hammaste wahel.

Seda worstiotsa aga ei wõinud Arnold kui poeet, kel omalgi raha selle ostmiseks puudus, massile anda. Seda wõis teha mõni lihtne oraator Musta Lohe erakonnast, kel wõõrad kõik eeterlised kujutlused. Seda wõis teha isik, kes elas reaalsusele, aga mitte unistusele, miraashidele. Arnold oli aga unistuste inime.

Kuis wõis, kuis suutis see Arnold kirjutada massile arusaadawa kõne, kelle iga mõte oli kui kuldse Ilo sümbool? Kuis wõis see Arnold massile meeldida, kelle ilusamat wäljendust ei mõisteta? See oleks niisama, kui mängiks ta külawahelisel kiigel külatüdrukutele ja poistele igatsetud Maru-polka asemel Skrjääbint wõi Debussyd.

Ja ei ole imetleda, kui Arnold tuli mõtte peale, paluda ajakirjanik Kihwtisulge, ta endist kooliwenda, kirjutada kõne.

„Ta teab partei löökfõnu, banaalsusteid — kõike seda, mis massile nii meeldib," õigustas Arnold oma mõtet: „Ja pealegi olen ma omale unustanud muretseda Musta Lohe erakonna programmi, nii et ma, võib olla, hoopis vale alusel oleks oma kõne pidanud. Nüüd aga, kus mu pea Olgast täidetud, kus ma isegi kümnerealist sonetti ei suuda lugeda, oleks ülekohus nõuda, et ma Musta Lohe programmi läbi loeks, kui ma seda juba enne ei ole teinud."

Ja et ta elu oli üks suur poos, kopeerimine, et ta oli suurte poeetide väike epigoon, siis ei tulnud ta siingi ise selle mõtte peale.

„Eks tellinud ka Sander „Pisuhännas" Piibelehelt romaani, kui elu kibedaks läks", ütles Arnold enesele. „Sander on aga hoopis teine tüüp kui mina — nii ei ole ma sugugi plagiaator, vaid iseseisev originaalne autor".

Kuna 20. kuupäev välgu kiirusel lähenes, kuna päevade arv juba kaunis suureks kasvas, mil ta Olgat viimati nägi, siis ei võinud nüüd, mil veel mõned päevad koosoleku päevani aega oli, juttugi olla, et ta end niivõrd rahustada suudaks, et kõnet valmis mõtelda, kirjutada ja töötada.

Selle asemel istus Arnold kolm päeva järgimööda igal õhtul kolm tundi „Arlekiini" kohvimajas, et kohata Kihvtisulge, kes muul ajal siin alati käis nagu Olgagi, ja nagu Olgagi, nüüd mitmet päeva kadunud oli.

„Kui ta täna ei tule, lähen adresskontori ja küsin, kus ta adress," otsustas Arnold iga päev, kuid jäi ikka minemata.

Ühel õhtul, istudes kohvimajas ajalehega, silmas juba erakondade nimekirju, kes valimistest osa võtavad. Lehes olid ka viie esimese kandidaadi nimed.

Arnoldi nimi puudus wiie Musta Lohe erakonna esimese kandidaadi seas.

„Kuid ma usun, et kui terwe nimekiri ilmub, siis olen nendes", lausus Arnold, tellides weel üks portsjon kohwi ja mõtles edasi: „Aga kui Olga siiski ohwerdab end Import ja Eksport aktsionääride eest kui Maeterlincki Monna Vanna piiratud linnaluse elanikkude eest Pisas?

Ja hirm waldas ta südame.

VI.

Peeglitena läikiwate, särawate marmortahwlite kohal lõid juba hasprais klaasmunades särama niitpeened rõngatõmbunud ussid, millede kohal kuplilliliad, õisleheb alaspidi. Kesk jutu kuminat ja riiete kahinat wilgatasid flirtiate neiude hammaste pärlikeed, nende jalad mustis kingis hüppasid ku' warblased rahutult.

Arnoldi silmad otsisid sisse astudes kafeesse Olgat kui kapten tähte, mis juhtis laewa õigele teele.

Seal silmas Kihwtisulge ühe üksiku laua taga üksikuna üksiku kohwitassiga tema ees.

See oli mees, kelle peenel, kuiwal ninal särasid prillid kui parmu tiiwad, sädeledes elektertulede kumast. Ta nägu oli kahwatu, terawate põsenukkidega, mida kaunistasid tulipunased laigud, kuid habe tuletas meele Van Deyck'i oma.

Arnold läks kohe tema poole ja teretas.

„Keda ma näen", lausus Kihwtisulg imetledes, näol irooniline ilme. „See ju mele admiraal Togo".

Nii nimetati Arnoldit koolis, kui ta lumesõda juhtis lumest tehtud laewal.

„Kohin istuda? On see plats waba?"

„O ja — rõõmustab wäga mind koolikaaslasega nüüd ka sõna pajatada".

„Meie olime sõbrad", parandas Arnold. „Ja oleks hea, kui meie seda sõprust uuendaksime. Teie olete ajakirjanik?"

„Olin; enam mitte."

„Miks?"

„Nüüd olen palwekirjade kirjutaja, iswinite! Sest meie ajaleht „Töö wõitlus" pandi kinni".

„Palwekirjade kirjutaja — endine ajakirjanik... Pergelt pihta — see klapib!... Just sarnast inimest mul tuleb waja", hüüdis Arnold rõõmsalt.

Arnold istus ja tellis pudel limonaadi. Siis wõttis taskust hõbe portmonee, warustud kahe kuldse monogrammiga, awas ja pakkus Kihwtisulele:

„Olge heaks!"

„Ma ei suitseta", wastas see. „Iswinite!"

„Aga kui ma ei eksi, olen teid sageli Estoonia wõi draamateaatri puhwetis näinud".

Õigus... ma joon küll alkoholiseid jooke, iswinite, kuid ei suitseta... Ei ole harjunud... kuigi sõjas peaaegu oleksin suitsetajaks hakanud".

„Teie olete sõjas olnud? Millises?"

„Meie wabadussõjas... lipnikuna... iswinite. Kuid teie ütleksite, et teil sarnast isikut waja kui mind — mis jaoks?"

„Ah ja... waadake, meil on walimised ees ja teie kui endine ajakirjanik tunnete erakondi kui botaanik rohte, sellepärast tahtsin teilt mingit nõu küsida", alustas Arnold wäga piinlikult.

„Mis ajast on teid, iswinite, poeeti, kelle demoneeri-

waks impulsiks peaks olema tõe ja elu mõtte otsimine, hakanud huwitama kitsapiiriline erakondade poliitika?"

„Sest saadik ... hm ... kui mu emantsipeeritud elu ülimaks rõõmuks saanud — tagasipööramine ühiskonda".

„Tähendab, et olete tulnud arusaamisele, et üksindusse süwenemised rikuwad seedimist ... Wõib olla ka seda, et tsiwiliseeritud ilmas on kunst ja kultuur elu warjud, mida sugugi ei ole waja? ..."

„Selle mõttekäiguga, mida teie minu ilmawaate filmapiiril lasete wälgutada, ei ole ma päri. Kunst ilustab elu nagu kuldne päike, kui ta kuldsete kiirtega külwab üle hämaruse. Pealegi toidab ta waimuwajadusi, mis suuremad on kui lihaliku ihu nõuded".

„Kunst on toit, s.o. magus toit rikastele, ilma milleta wõib wäga hästi läbi saada", wastas Kihwtisulg kindlalt. „Waestele ei anna ta midagi ... Kuid jätame targutused, sest me omist waadetest kumbki ei loobu".

„Siiski, waielused tekitawad me olemise sinfooniasse dissonanse ... Kuid ma awaldan oma soowi, mis seisab selles, et palukssin teid kirjutada kõne Musta Lohe erakonna ülistuseks ja ta suurema wastase, Punase Lohe erakonna põrmutallamiseks ... umbes midagi kihutuskõne taolist ..."

Kihwtisulg waatas Arnoldi otsa, suu pärani; wõttis siis prillid ja pühkis neid.

„Mis jaoks?" küsis ta.

„Mis öelda?" mõtles Arnold. „Kui ütlen tõtt, wähendan oma autoriteeti tema silmis? Parem juba waletan".

„Keegi tuttaw talumees, kes on Musta Lohe erakonna liige, palus mult kõne, et seda ette lugeda maal ... ta tahab Riigikogusse pääseda ... kuid mind ennast see asi ei

huwita sugugi ... mul pole aega ... pealegi, kui teie olete palwekirjade kirjutaja ... millest ka kuulsin ... mõtlesin teile tööd anda ... Usun, et teil selle wastu midagi ei ole ..."

„Kui see Musta Lohe erakond ei oleks!" lausus Kihwtisulg. „Sellele ma, iswinite, ei kirjuta".

Arnoldi lootus langes. „Mis nüüd?" mõtles ta. „Kas siis saatus tahab tõega, et Olga, mu muusa, mu südame õiekarikas — peab minema juudi käte wahele, kes ühe sõõmuga tas peituwa süütause nektari alla kugistab?"

Siis waletas ta:

„Talumees lubas esineda maal 20. s. k. päewal ... Ta on mu onu ... kui ma talle kõne ei muretse, jään pärandusest ilma".

„Ma usun juba, miks Teie ise kõnet ei kirjuta. Teil on teine ilmawaade. Teie ei taha seda müüa ... Kuid kui mina kirjutan, pean mina oma ilmawaadet müüma".

„Kuid ta tahab kõne 16. s. k. päewaks kätte ... Ma lubasin ... Ma maksan teile ... Palju tahate?"

„Ma oma ilmawaadet raha eest ei müü, iswinite ... Ma olen Punase Lohe erakonna liige".

„Aga kui ma maksan 2000 marka kõne eest? Lihtsa kõne eest, protokollise kõne eest?"

Kihwtinool jäi mõttesse.

„Kui mu majandusline seisukord oleks parem ... Kuid praegusel korral ... kui teie 5000 marka maksate, siis kirjutan".

„Siin mu käsi", hüüdis Arnold wõiduröömsalt ja wõttis taskust raamatukese. „See on Musta Lohe erakonna programm ... ostsin paari päewa eest igaks juhtumiseks" ...

Nad surusid üksteise käsi. Siis libises proshüür Kihwtisule tasku.

Määrati tähtpäew, mil kõne walmis pidi olema ja nad lahkusid kafeest.

Tänawale jõudes läks kumbki kumbagile poole.

„Kust saada 5000 marka?“ mõtles Arnold ahastuslikult. „Kust saada? . . . Aiman, tunnen, et mu hing on kui järw, kus peegeldub tulewasi pilwete katastroofe . . .“

VII.

Walimiseelsed lahingud olid täies hoos: ajakirjanduses tormasid juba ühed erakonnad wihastena lohedena ükstelse peale; teised aga ihusid salakesi rotatsiooni-masinail sõnaplikke, lause-odasid, et neid parajal momendil wastase ihhu torgata.

Arnold müüs ära oma kuld monogrammidega kaunistatud hõbe portmonee, niisama ka ühe klotser-sõrmuse, et rahaga tasuda kõne tegija waewa.

Ühel päewal ilmuski Kihwtisulg kõnega Arnoldi juure; ta olla ka ennem käinud, kuid Arnold ei olnud kodus.

Arnold luges pealiskaudselt kõne üle.

„Nagu näen, et olegi see erakond nii konserwatiiwne“, sõnas ta Kihwtisulele, wõttes wärisewail sõrmil põuetaskust oma rahawarandusе.

„Õigus“, muigas Kihwtisulg troonilisеlt: „isegi mind üllatas Musta Lohe kaunis pahempoolne programm . . . Usun, et teie onu kõnega wäga rahul saab olema ja ta teile wäga suure noosi pärandab“.

Nad lahkusid. Arnold hakkas kohe kõnet õppima.

„Mu kõne ei tohi awaldada missеersеt muljet, waid wägewat, wõimast, nii et iga sõna esineks kui piitsalöök, wasarahoop wastastele“, mõtles Arnold. „Ükski kuulajaist ei tohi surnud igawuse wõrgus hoigada“.

Arnold asetas laua kesk tuba, aga toolid laua ette. Ise asus aga laua taha, kõne käes, ja deklameeris suure paatosega tühjadel toolidel ettekujutatud publikumi poole, tõustes mõjuwatel kohtadel warwastele.

„ . . . Seltsimehed", kõneles Arnold waimustatult tühjade toolide poole, „kõik meie erakondade wõitlus riigi juhtimises seisab selles, et ühedel erakondadel ei ole jõudu wõimu kinni pidada, teistel endid maksma, walitsema panna . . ."

Nii algas õpplmine suure hoo ja waimustusega, sest pidi see kõne ju otsustama Arnoldi saatuse ja talle andma Olga. Aga kõne eest makstud raha lootis ta Wakmannilt ikkagi kuidagi tagasi saada, kas wõi osa kaasawara näol.

Järgmisel päewal harjutas Arnold end ka elusa kuulaja ees: ta kutsus kuulama perenaise.

See tuli köögist, waarudes paksudel puusadel, punase lõkendawa näoga ja raswast läikiwa lõuaotsaga. Ta istus, käed wahelite, noogutas peaga kui takti lüües kõne sekka ja ütles iga pausi kohal: „Hea! Wäga hea! Kena!"

Selle eest pidi aga Arnold sel päewal leppima ärakõrwenud leemega. Kuid järgmisel päewal ütles perenaine end kategooriliselt kuulamisest ära: ta ei tahta teist korda toitu ära rikkuda. Ta saatis oma asemel kerjuse, kellele iga päew köögis andis lusikatäie pudru.

Ja nii juhtus järgmine intsident:

Kui tuppa astus puujalaga mees, kes näis kui wana soldat mõnest lõbusast Saksa operetist, talus Arnold teda toolile ja palus kuulata.

„Tänan herra; kõht täis", wastas kerjus alandlikult.

„Ega ma kõnet teile süüa anna", lausus Arnold.

„Aitab tangu pudrusiki", wastas kerjus.

Arnold ei juhtinud seepeale mingit tähelepanu. Ta kõneles lõpuni. Ta sõnad langesid kui komeedid, lõhkesid kui shrapnellid, paukusid kui mortiirid.

„Kui wastased seda kuulewad, põgenewad nad kui sultsuwarjude rida", mõtles Arnold lõpetades ja küsis kerjuselt:

„Noh, kuis meeldis?"

„Andke parem tükk leiba kaasa", wastas kerjus.

Arnold talus kerjuse kööki perenaise juure ja küsis:

„On see mees lollakas?"

„Ei — ta on ainult oma kõrwa kuulmise kaotanud", wastas perenaine läbi auru.

Sel päewal naeris Arnold jälle üle hulga aja. Õhtul läks lõbusana „Arlekiini" kohwimaja.

See päew oli hea päew: ta nägi Olgat kooke söömas oma sõbrannaga!

Arnold teretas ja lähenes neile. Olga tutwustas talle oma kaaslast. Kõneldi ühest ja teisest üleüldisest asjust.

Kuid siiski õnnestas Arnoldil küsida wõõra kuulmata:

„On isa sind nüüd rahule jätnud selle juudi miljonääriga?"

„Ja ... Ta ütles: 20 s. k. p. lähme Musta Lohe erakonna walimiseelsele koosolekule, kus sulle näitan, mis mees see Arnold on ... Sa esined siis?"

„Ja", wastas Arnold uhkelt. „Ma esinen, ma esinen, mu Egüpti külm kuninganna".

„Kuid kui isa seda ütles, naeris omale habemesse".

„Naeris, miks?"

„Ma ei tea".

„Wõib olla, et tal hea meel, et ma kõnega esinen?"

„Wõib olla".

„Kuis suudleksin ma sind, mu armas! Kuis kisuksin, kuis murraksin ma su punasuult suudluse tulipunase õie, Olga!"

Nende kõne sai takistatud.

„See herra esineb Musta Lohe koosolekul 20. s. k. p. kõnega", lausus Olga, Arnoldi poole tähendades.

„Tõega?" hüüdis ta kaaslane elawalt. „Siis tahan ka mina sinna tulla".

„Huwitab siis teid poliitika?" päris Arnold.

„Muidu mitte, aga kui mõni tuttaw kusagil esineb, siis küll kuulan ja waatan, et käsa plaksutada".

Nad lahkusid kohwimajast. Saadeti koju Olga sõbranna. Siis saatis Arnold Olga.

Laternad kumasid kui kurwad, walgeisse särpidesse mähi-ud pead. Hämaruse surmasid kuu kiirepilgid, mis äkki pilwe wahelt nähtawale tulid.

Trotuaarid näisid kui poleeritud marmorist.

Arnoldi ja Olga ees läksid aga nende warjud kui kilpkonnad.

„Nii siis, 20. kuupäew otsustab meie saatuse?" päris neiu tasa, nõjades end Arnoldi wastu.

„Ja", wastas Arnold. „See on saatuslik päew! Kuid ma wõidan su kas wõi krokodilli lõugade wahelt".

Ja ta lisas juure, sest ta meele tuli Edgar Allan Poe salm: „Sa oled mu Nikia wene, mis mind kannab Hellasesse".

Neile tuli keegi waarudes wastu; nad läksid üle uulitsa. Arnold hoidis end Olga warju, sest joobnu oli Kihwtisulg.

Nad lahkusid uulitsa algul, kus elas Olga.

Kuu läks pilwe taha. „Hämarus mähib maa kui Meduusa mustadesse juustesse," mõtles Arnold. „Mis saab mu armastusest ja wõitlewaist lohedest?"

VIII.

Need päewad, mis kulusid sellest saadik, kui Kihwtisulg Arnoldile kõne tõi, möödanesid kui unenägu. Jõudis päew, Arnoldi esinemise päew, millest teatas Musta Lohe erakonna häälekandja oma lugejaile.

Oli parajaste linnas põllumeeste ülemaaline kongress, nii et koosolekul eriti suurt tungi oli oodata. Arnold aga kohendas hommikust saadik peegli ees, mille esine laud oli täidetud kammide, harjade ja pumadiga, ning odekolonni pudelitega, mis täis rohelist wedelikku.

„Kas kehastuwad mu hõbesed uned?" mõtles Arnold walget pikee westi selga tõmmates. „Kuid loodame, sest kõne olen õppinud pähe, et loen kui raamatust".

Kui ta tund aega hiljem koosoleku ruumidesse astus, mis sumises juba inimestest kui mesilaste taru, lausus enesele: „Mu süda wäriseb sees, kui leht puu otsas tuulepuhangu käes, kuid enam ei wõi ma ära öelda, sest saatuslikud silmapilgud on pühad kui saatuse ettewõtted".

Trehwas Wakmanni, Olgat ja seda daami, kes „Arlekiinis" wiibis. Wakmann silis oma habet, nagu harilikult, aga ta silmis oli mõni kawal tuluke. Nad soowisid kõik Arnoldile õnne.

Arnold oli liig ärew, et nendega kauem westelda. Ta wabandas, et peab weel kõne wälja mõtlema ja hulkus, endamisi pool waljusti kõneledes küll foiees, küll näitelawa taga, põrgates ühe ja teise wastu hajameelsusest kui pime.

Trehwas Wesinikku, kes ta kuue nööbist kinni hakkas, nagu harilikult ja, nagu harilikult pahema käega õhku elipse joonistas.

„Kas teie e—e, esinete ikka?" päris Wesinik. „Teate, siis, e—e, seal puhwetis, oli lõbus".

„Kahtlemata. Palukšin aga teid nii lahke olla ja koosolekul mind hästi tähele panna", naljatas Arnold.

Koosolekule tulijad lahutasid Wesiniku Arnoldist, kes ühes teistega saali astus. —

Weerand tundi hiljem asus Arnold rahwahulga ees tribüünil ja alustas wärisewal häälel.

Kõik tegid näod, nagu oleksid nad wäga huuwitatud asjast, eriti Olga ja sõbranna, kes jätsid suud nii lahti, et terwe kodujänes oleks wõinud sisse hüpata.

Arnold julgenes. Ta deklameeris paatosega, otsekui mõni Schilleri aegne näitleja. Ta tõusis kohtadel, mis hääles nõudsid f. fortissimot, isegi kikiwarwule.

Äkki tõusis kuulajate seas kahin, kes ärkasid kui unest. Koosoleku juhataja hüüdis:

„Palukšin kõnelejat mitte erakonna programmi piiridest wälja minna".

Arnold kõneles edasi. Ta ei lasknud end sugugi eksitada, waid mõtles koguni: „Kas ei helise mu kõnes kogu saali täie inimrühma harmoonia?"

Tõusid uued wahelhüüjud kui metsikud täkud püstjalule. Kuuldus wilet. Teised tegid: „pst! pst!"

Arnold kõneles edasi. Ta nägi, et koosoleku juhataja midagi tahtis ütelda, kuid ta hääle mattis äkkiline maru:

„Maha temaga! Wälja temaga! Tal on õigus! Wale! Õigus! Tõde! Wälja walelik!"

Arnold kõneles edasi. Ta ei näinud midagi, ta ei kuulnud midagi — teda waldas waimustuse lõke.

„Kas teie siis ei kuule", karjus äkki koosoleku juhataja Arnoldi ees. „Wõtan teilt sõnaõiguse".

Kuid seal tõusis maru saalis kõige suuremasse hoosse.

Arnold waatas kui unest ärgates ringi. Talt wõetakse sõnaõigus? Miks? Ja mis see siis tähendab? „Wõi triwiaalselt öelda, et seedi see inimrühm mu kõnet?" küsis eneselt.

Seal haaras äkki keegi kuulajaist ägedalt saapa jalast ja wiskas Arnoldi peale. Ta nägi õhus midagi lendama, astus kõrwale, et mitte saada tabatud, kuid jalg astus üle „estraadi" ääre õhku ja Arnold kukkus kui tasakaalu kaotanud akrobaat tribüünilt alla, saali, maruliste koosolijate sekka.

Kuuldus naerulagin. Wiled. Arnold aga kargas maast, kus ta silmapilk aega jalgadega siples kui tiibadele kukkunud erilane, et tormata kallale koosoleku juhatajale, kelles ta kogu oma häbi, hukatust nägi.

Seal haaras tast kinni Wesinik, kelle paljas pealagi weeres esile ootamata kui lakeeritudmuna. Ta hoidis Arnoldi kraest kinni ja hüüdis:

„He—e, noormees, lahkume, e—e ..."

Kuid ta ei saanud palju edasi, sest Arnold rabeles ta käest lahti ja karjus talle näkku:

„Lurjus, siga! Laske mind ometi kõnelda lõpuni ..."

„Kordnik, e—e, kus on kordnik!" hüüdis Wesinik.

Inimesed piirasid neid sisse. Ilmus kusagilt kordnik. Arnold talutati ukse poole, kuna Wesinik oma parema käega wehkis kui weskiratas kõige kangema tuule käes.

„Mis on? Mis on juhtunud?" päris Arnold eneselt, waadates ümber. „Need on õelad däämonid mu ümber! O ja, däämonid!"

Ta silmas äkki teiste nägude seas Olga üleni punast nägu mahalöödud silmega, kuna Wakmann wõiduwõõmsalt naerates habet sasis.

Järgmisel hetkil leidis Arnold enese kojas. Lärm mat-

tus kinni mattuwa ukse taga. Wesinik aga wehkis wihaselt käega ja lausus kordnikule:

„E—e, 'palukfin protokolli teha, e—e, mu au teotamise pärast . . ."

Arnold, tundes äkki, kuis kõik wiha tas kadus.

„Protokoll, mis jaoks protokoll?" küsis ta.

„E—e, olen ma teile siga, mis?" küsis Wesinik wihaselt. „Ja see on, e—e, see tänu, see tänu selle eest, mis teile tegin!"

„Aga teie hakkasite ju musi kinni ja ei lasknud edasi kõnelda? Ja see müra ja kära — mis see kõik tähendab?"

„Teie, kas, e—e, teil ei ole häbi weel küsida? Ja teil, e—e, oli julgust meil niisuguse kõnega, e—e, esineda! Teil, keda, e—e, rahwasaadiku nimekirja määranud meie, e—e, erakond . . ."

„Ja mis mu kõnel siis puudus?"

„Mis puudus? Keda te, e—e, pilkate? See kõne oli ju, e—e, Punase Lohe erakonna kihutuskõne, mis, e—e, meie erakonna põrmu tallas . . . Mõistate, e—e, nüüd . . ."

Arnold seisis põrutuna. Wesinik jatkas:

„Ja teid, e—e, Punase Lohe erakonna meest, seadsime meie, e—e, oma erakonna kandidaatide nimekirja, teid, e—e, kes meid poisikeselikult, e—e, narrima tuli . . ."

Ta peatas, sest kordnik wõttis taskust raamatu ja küsis:

„Kas siis ikka protokolli teen?"

Sel silmapilgul tormas Wakmann saalist wälja, sügades habet wõiduröõmsal näol. Silmates Arnoldit ja Wesinikku, tuli kiiresti nende poole.

„Tohin soowida õnne," lausus ta Arnoldile kätt ulates. „Erakond heitis teid enesest wälja."

Arnold kahwatas weel enam. Ta ei wõtnud Wakmanni kätt wastu. Kuulis waewalt, kui Wesinik kordnikule ütles:

„Pean, e—e, ennast liig uhkeks, et ühe Punase Lohe mehega kohut käia, kuigi ta, e—e, pokri saaks seitsmeks päewaks."

Arnold pööris ringi. Ta suunurgad tõmbusid krampliliult kokku. „O däämonid, o däämonid!" mõtles ta.

Kuuldus Wakmanni lõbus naer kojast.

Arnold waarus riiete ruumidesse, sosistes üksluglu: „O däämonid, o däämonid!"

IX.

Astudes Musta Lohe erakonna ruumidest wälja, peatas Arnold tänawal uimasena. Suudles lõkendwaid põski jahe tuul, jahutas kuuma pead. Hakkas juba hämarduma. Inimesed kõndisid kui sümboolsed warjud.

Arnold hulkus sinna-tänna sihita. Jõudis wälja südalinnast. Hulkus alewi kwartaalides. Kõndis ja kõneles waljul häälel iseeneses kui palangus. Inimesed andsid kohkudes teed.

„O däämonid, o däämonid!" hüüdis Arnold. „Mis olete teinud minuga, futoro-poeediga! O, däämonid, o däämonid! Mis olete teinud minu meelega, mu hingega, mis tume kui bassääni weepind neist laineteſt, kus hukkuwad unistuste õhulossiđe warjud!"

Jõudis linna äärsesse parki, kus heitsid sügisesed puud maha lehtede kulda. Astus kui läbi „Dodona hiie" mere kaldale, kus wahupätste lainete kohal ülal tormasid pilwed wihastena pühwlihärgadena edasi, edasi, juues mere tinast wett kaugustes kui karastuseks.

Astus tagasi parki, poolhalasti puude wahele. Raagus okſil kraaksusid waresed, rongad: „N e v e r m o r e! N e v e r m o r e!" Tõusid lendu kui mustad mõtted, haukudes kogu

ilmale näkku: „Nevermore!" Selle sekka rabas tuulehoog puilt roosteseid lehti, puisates neid maha kõlinal kui kuldkillingid.

Waatas ringi. „Kuhu olen eksinud?" küsis eneselt. „Kuhu? Millisesse õuduse riiki? Kui wõõras kõik ümber! Kus olen näinud seda maastikku? Ahaa, mäletan — olen näinud seda arkailist maastikku wanade meistrite grawüüridel."

Kuid siis waldas hinge ahastus. „Ah, see elu siin ei ole materiaal ettekujutuse õudsete piltide jaoks, ei müstika, ei fantastika jaoks — sest igal pool kokkupõrked kareda materialismiga, mis mu õnnepäewa muutus õnnetusepäewaks!"

Kes lükkas ümber ta õnnekarika? Kes? O, et seda päewa eal ei oleks olnud! Miks esines ta kõnega laiemale auditooriumile, kui ta ise? Et õnne wõita! Kuid sai petetud omis lootusis, sest see, kes häwitas ta õnne, oli Kihwtisulg, see ajakirjanik-madu, aspiid! Et lõhkegu ta täispuhutud konnana sinna paika, kus wiibib!

Waatles ringi. Kui hall, kui kurb oli loodus! Kus olid kontrastid, wärwide helewus? Kus? Kurbus walitses, ahastus pidutses, meeletus lõbutses!

„Siiski oli sul õigus, kui ütlesid neile tõtt näkku koosolekul", trööstis end Arnold. „Sul oli õigus, kui laususid: langegu despootide peale tagasi terase jõud . . . Sa olid Musta Lohe erakonna huntide hirm, kes rahwa südant purewad, kelle wastu oled ainult sellepärast tunnud poolehoidu, et üht neidu armastasid . . ."

Waarus tagasi linna. Oli pime, kui jõudis oma elukorteri uulitsale. Nutsid kumawad laternad hämaruses, mis ümbrust mähkis mustana leinaloorina. Majad tõusid kui mustad kaljurangad. Oli õudne ja wõõras.

Jõudis tuppa ja süütas lambi sitiili. Tuba näis nukker

kui haige. Istus laua taha. Pani hõõguwad põsed wastu laua külma polituuri. Ohkas südamest ja sosistas:

„Kui palju lootuskelilleși ei ole õitsenud mu peas, kui rasketel tundidel olen istunud su juures! Nüüd on kõik lõpetud, on häwitud mu armastus, on kadunud mulle see, kes oli mulle kõige kallim aare! Oled jäänud üksnes sina, mu laud, mu ainus sõber! mu neljajalgne hingetu sõber!"

Äkki haaras sule ja kirjutas, kirjutas ainsale paberilehele laual wõib olla ainust algupärast, südamest tulnud poeesi:

Kannel murtud — purustud!
Mida elus siin ma wõitsin
hinge armsaga kui köitsin —
ainult walu, ei wist muud?! . . .
Kannel murtud — purustud!
Nagu ööpikk laulsin mina
oma wõitu seal, kus sina
kõrgustes — ei miskit muud.
Kuid seal hirmsa walu kuuli-
ga mind tabatud sai, ei mu huuli
eal nüüd sa liigutud.
Süda murtud — purustud!

Arnold ei suutnud siis enam wastu panna sisemisele meeleliigutusele. Ta tõstis mõlemad käed põsile ja langes kummuli lauale, aga ta silmist langesid pisarad põsile kui korralli wihm lehtedele. Ta nuttis, nuttis ja sosistas:

„Nuta, mu elu, nuta end wäsinuks ja uinu — uinu igaweseks!"

X.

Metropooli tähtsam kafee „Arlekiin."
Mängib kwartett, keelpillide kwartett.

Arnold istub laua taga ja joob kuuma shokolaadi Jaapani portselaanist tassist. Ta on hulga muutunud: nägu kahwatu, silme all mustad warjud nagu grimmiga tõmmatud.

Juba mitmet õhtupoolt weedab ta siin. Aga silmad otsiwad, otsiwad, otsiwad Olgat. Kuid ei tule ihaldatu. Ta on sellest saadik kui maa alla wajunud, kui Arnold teda nägi Musta Lohe erakonna ruumides.

Aga Wakmanni juure ei julge Arnold minna, teades et isa poolt on nüüd kõik lõpetud.

Ja kurwad olid need päewad Arnoldile. Ta ülesastumise kirjeldus seisis isegi Punase Lohe häälekandjas, kus oli tähendatud muu seas, et kõneleja oli wististe ekslikul teel tellinud kõne Punase Lohe kirjasaatjalt, kes siis ka mängis wiperuse: kirjutas kõne oma erakonna kasuks.

Arnold teadis, et selle kirjutuse kirjutas Kihwtisulg.

Hea, et Musta Lohe häälekandja sellest waikis. Ja pidigi seda. Kui aga ametiwennad ministeeriumis Arnoldile ta läbikukkumise puhul õnne soowisid pilkeks, pesi end Arnold seal seega, öeldes, et ta pole kunagi Musta Lohe erakonnale sümpatiseerinud.

Tahtis ainult teha skandaali sarnases konserwatiiwses erakonnas. Muidugi, teda usti — silmakirjaks.

Arnold wõttis ajalehe. Ja mõtles, et ei iial oleks ta tulnud peale oma õnnetut esinemist sarnasesse rahwarikkasse kohta kui see kohwimaja siin, kui ta ei oleks armastanud Olgat. Sest talle näis, et kogu maailm naerab ta üle.

Awanes uks ja sisse astus Olga — saatjaga. Wiimane oli pikk, kahwatu näo ja pigimustade kahus juustega juudi noorherra. Nad istusid Arnoldi wastu lauda, mis praegu wabanes.

Leht wärises Arnoldi sõrmi wahel, mille taha ta end peita püüdis. Ta unustas kõik ja nägi ainult Olgat.

„Ah, ta nägu on kui matt liilia," sosistas Arnold eneses. „Ta huuled kui leekide tulest!"

Waatles ja unustas end, tundes ta waatlusest eesteetilist naudingut.

Jälle awanes uks ja sisse astus Kihwtisulg waaruwal sammul, aga ta punakal ninal wärisesid prillid. Tal oli kaasas kaks wäikest gnoomi taolist noorherrat. Nad jäid kõik keskt kohwimaja.

Kihwtinool wõttis ninalt prillid ja pühkis neid, aga ta silmad hiilgasid wõõralt, kui õlitult. Äkki silmas Arnoldi, tuli ta juure ja terelas irooniliselt, kuigi iseäralise pehmusega.

„Iswinite, et eksitan," ütles, istudes Arnoldi wastu ja kutsus: „Hei, Box ja Max, tulge siia, siin on ruumi." Pööris siis Arnoldi poole ja jätkas: „Iswinite, et teid tutwustan: mu sõbrad Box ja Max, ning teile, mu sõbrad, see siin mu kooliwend oraator, Musta Lohe erakonna tribuun Arnold X., kes esines neil päiwil ennekuulmata furooriga."

Kihwtisule sõbrad istusid, tellisid seltersi ja limonaadi. Arnold aga oleks wajund maa alla, sest Kihwtisulg karjus üle kogu kohwimaja kui pasun.

„Nüüd kuulis Olga," mõtles Arnold. „Ja mis ta minust mõtleb, kui näeb sarnase mitte kaine seltskonnaga lauas."

Aga Arnoldi südames paisus wiha, paisus Kihwtisule wastu, kes oli häwitanud ta õnne, kes oli teda naeruwääristanud kõikide ees. Oleks ta puutunud temaga kokku üksikus kohas, kuis oleks ta annud talle tunda oma rusikate kõwadust!

„Nii nii, iswinite", pööris Kihwtisulg Arnoldi poole. „Teie onu esines Musta Lohe erakonna koosolekul, mis?

Kuid tmelti: ta esines weidral kombel teie eesnimega ja teie kujus, teie isikus . . . Kuis wõiksin seda mõista?"

Wihatuluke ajakirjaniku wastu lõi Arnoldis puhkema.

„Teie olete alatu inime", sõnas ta tasa. „Ma usaldasin teid, kuid teie olite mu wastu siga".

Prillid ajakirjaniku näol lõid wärisema.

„See on, kuidas teie ütlesite? Iswinite, s. o. tänu, eks? Ja siis teil ei olnud tolku peas, et mõista, et ma selle kõnega tahtsin teie onu pöörda Punase Lohe erakonna meheks, kui ta nii narr oli, et teilt kõne tellis . . . Kuis aimasin ma, iswinite, et teie seda kõnet tarwitate?"

„Siiski, teie teguwiis on alatu", sõnas Arnold.

„Iswinite", pööris Kihwtisulg äkki waljul häälel seltsimeeste poole. „See herra siin sõimab mind seaks, et ma oma erakonda talle sandikrosside eest ära ei müünud . . . Mis te arwate, kumb on suurem siga: Kas mina, kellelt ta tellis kõne Musta Lohe erakonna ülistuseks, wõi tema, kes . . ."

„Wabandage", pööris Arnold Kihwtisule poole. „Õiendame seda asja isekeskis, mul on siin tuttawad ja see ei ole, mõistate, soowitaw, niisuguseist asjust karjuda".

Kihwtisulg waatas wõõral ilmel Arnoldi otsa; ta silmad prillide taga hiilgasid raswaselt, aga ta hääles kuuldus joobnu pehmus, kuigi ta weel waljumalt alustas:

„Ennast seaks ma sõimata ei lase ühte narri, kelle luuletused iga toimetuse paberikorwe ehiwad. Wõib olla, tahate weel kõnesi tellida, oina wõi eesli kõnesid, mida wõiksite, iswinite, ette kanda, sest teil on sellekohane pea".

Kihwtisule seltsimehed naersid, aga Arnold tõusis üles, kutsus ettekandja. Ta maksis sellele wälja, kuigi shokolaadi tass oli weel täis. Siis tõusis.

Kuid Kihwtisulg haaras ta kuuest kinni ja karjus üle terwe kohwimaja:

„Kuhu teie ruttate, argpüks! Waadake, iswintte, ma ... ma tahan teile, futoro-poeedile, ego-futoristile kirjutada weel ühe kõne tasu eest ... Ja kui soowite, teie armsamale sonetta, madrigaala, tertsiine, triolette ..."

„Laske mind! Teie olete joobnud kui siga", hüüdis Arnold wärisewal häälel. „Ma ei taha teiega, tlo prostitueerijaga tialgi enam kokku saada".

Ta waatles Kihwtisulge sarnasel ilmel kui alligaator, kes walmis peale kargama.

„Tellige weel üks kõne", hüüdis Kihwtisulg, ikkagi weel kui takjas Arnoldist kinni. „Ma kirjutan ta teile, iswinite, kohe, sest teie, kui luuletaja ei ole poliitiker".

„Teie suu on kui arseenika ait", lausus Arnold kõigest wäest wiha alla surudes, sest tas oli surmawalt haawatud poeetiline patriotism.

„See motamorfoos ei ole kohane poeedile", lällutas Kihwtisulg. „Teie, ilu jüngrid, olete, iswinite, tondi otsijad tühjas, mahajäetud majas ... Iswinite. Ma kirjutan teile weel ühe kõne, armuawalduse kõne, mida wõite ette kanda oma kallikesele, kui talt palute kätt".

Arnold nägi kõikide pilke enda peal. Ta oli kui tulistel sütel.

„Laske!" kähistas ta.

„Ei, iswinite, las ma näitan publikumile narri pajazzot", lällutas Kihwtisulg ja pööris teiste poole, otsekui Arnoldi tutwustamiseks.

Järgmisel hetkil aga lendas šhokolaadi tass Kihwti-

sulele wastu peab. Pimestatud wedelikust, mis üle ta näo nõrgus, lasi ta Arnoldi lahti, kes ühe hüppega ukse juures oli.

„Seltsimehed, pidage teda!“ karjus Kihwtisulg, kes kobas kui pime, sest ta prilliklaasid olid shokolaadist tuhmunud. „Näo põletas ära, seltsimehed! Kahewõitlusele temaga... Kahewõitlusele... Üksnes weri wõib pesta teotuse, seltsimehed!“

Arnold oli juba uulitsal ja kargas woorimehele, hüüdega: „Eliase tuliwanker, kihuta!“

XI.

Öö oli õudne kui julma hirmu fantamasgooria. Arnold wiskles asemel ühelt küljelt teisele. Ta hing laskus kui surmaorgu. Kõik oli otsas, otsas! Ta oli end teotanud Olga silmis! Mis saab nüüd?

„Mu laew rändas meriteil wastu tähtedele“, mõtles Arnold, „kuid marud ajasid teda jäämägede wahele. Ja nüüd ootab mind hukkumine, õigem: mu armastust! Igawene hukkumine!“

Arnold wiskles küljelt küljele. Mõtted rändasid kui asteroidid igaweses tühjuses. Ah, kui ta näeks nüüd unesid, wõõraid, uusi, mis köidaks ta meele, mis summutaks walu! Kui ta näeks nüüd unes imesid — antropofaage ja muid ilmutusi! Kui näeks neid wõitlewaid lohesid!

Kuid siis tuli meele Kihwtisule wäljakutse. „Mis siis, kui hull kutsubki? Mis siis?“ küsis eneselt. „Siis pesen werega oma pealt teotuse Olga pärast, kuigi ma muidu ei iialgi astuks wõitlusse ajast ja arust läinud rüütlina“.

Näis wõimata, et Kihwtisulg siiski teda wälja kutsub. Magab wälja enese ja mõistab, et oli teinud lollust, ärrita-

des Arnoldt. Tõega, see oli wõimata — kahewõitlus meie oludes, kus isegi sarnastel herradel, nagu Pitka ja Ast, puudus mehisus astuda wõitlusse.

Jõudis hommik. Jõudis hommik kella kõlinaga uksel. Jõudis hommik kahe gnoomi taolise herraga tuppa, kellede näod oli pundunud joomisest, kellede hääled kähisesid. Nad jäid ukse juure, kus juures üks alustas:

„Meid wolitas h-ra Kihwtisulg teile teatama . . ."

„Teilt pärima aumehelikku wastust", õiendas teine wahele.

„Meid wolitas h-ra Kihwtisulg teilt pärima, kas olete walmis seda teotust, mis talle andsite awalikus kohas, pesema kahewõitluse läbi? Sarnasel puhul palume teid nimetada sõjariistad ja aeg, kus kohal ja millal . . ."

„. . . teil tuleb wõidelda", jatkas teine.

Arnold waikis. Teisel ajal, teisel meeleolul, oleks ta naernud ja herradele ukse õmblust näidanud, kuid nüüd tuli ta meele jälle Olga ja teotus, ja kõik see, mis Kihwtisulg talle teinud, ja ta wastas rahulikuna:

„Ma wõtan wäljakutse wastu. Wõitlen rewolwriga, kuid et seda mul ei ole, siis peab seda wäljakutsuja muretsema. Saan tulema ühe sekundandiga homme hommikul kell 4 . . . aga kuhu?

„Arwasime, et Pirital", wastas esimene sekundant.

„Kloostri waremetes", jatkas teine. „Kuid kell 4 on weel pime".

„Olgu siis — kell 6".

Herrad kumardasid ja lahkusid.

„Las olla", mõtles Arnold. „Las ma wiskan maailmale wäljakutse näkku . . . Armastus on surewuse ja surematuse üksus, ütles Schlegel kusagil . . . Las olla!"

Istus siis kirjutuslaua taha ja kirjutas:

„Armas Olga! Wõib olla, kui sa seda kirja loed, ei ole mind enam elawate kirjas. Ma lähen nimelt duellile. Ma ei wõi lubada, et mu au teotataks Sinu ees, mu unelm, mu kõigi ülim aare!

Armas Olga! Olen armastanud Sind, olen ihaldanud Sind, kuid ei ole minu tegemine, et esinen wiimaseil päiwil sulle selles walguses, mis mind naeruwääristab Su silmis.

Mina olen üksi, aga mu wastu — maailm!

Anna andeks, Olga! Anna andeks kõik, mis oled kannatanud mu pärast, anna andeks, selle armastuse pärast, mis tunnen su wastu! Ah, sina, mu wäikene!

„Jää jumalaga — igaweseks. Jää jumalaga Sina, kes kord minuga olid — maailm.

Sinu Arnold".

Pani siis kirja ümbrikusse. Kirjutas peale adressi ja kleepis margi. Asetas enese riidesse ja astus wälja.

„Aga mis siis", mõtiskeles, „kui Olga, saades selle kirja, tuleb minu juure ja wannutab mitte minna duellile?"

Astus tänawail, silmad pöördud endasse.

XII.

Päike pistis kuldsed kiirepiigid läbi musta ööselna. Algas sügishommik. Arnold sõitis mööda linnast wälja jookswat maantee-noolt. Ta nägu oli täis leinarista, süda täis kurbust.

Arnoldil oli kaaslaseks woorimehel — ametiwend ministeeriumist, kes oli talle ainukeseks sekundandiks.

Istusid peaaegu sõnatuna. Liig suur oli kurbus Arnoldis, et wäljendada omi mõtteid sõnades,

„Päike walgusta", mõtles Arnold kaugele waadates, „et mu hing näeks regioonidesse su kiirte juure".

Jõudsid Piritale. Astusid kloostrisse, kus ootasid neid kõrgede müüride wahel kaks wäikest gnoomi taolist herrat ühes Kihwtisulega.

„Kus on doktor?" küsis Arnold Kihwtisule sekundantidelt.

„Mina olen", wastas üks neist. „Nüüd aga kirjutage tunnistuse".

„Millise?"

„Et teie enesetapmise mõttes enese maha lasete — sekelduste eemalehoidmiseks, kui teid haawataks wõi maha lastaks".

Arnold rebis taskuraamatust lehe ja kirjutas püstijalul. Kaks korda kukkus ta käest pliiats.

„Üks . . . kaks . . . kolm . . . neli . . ." mõõtis Arnoldi kaaslane maad, ja kui lõpetas jatkas: „See on wõitlejate wastaste neitraalne wahemaa, m i l l e ü l e wõib wõidelda."

„Paluksin näha sõjariistu."

Talle ulatati Nagaan-rewolwer.

„Üksainus ongi?" küsis Arnold imetledes.

„Meil ei ole mingit arsenaali", lausus Kihwtisulg sapiselt.

Et liisku wõtta kumb laseb ennem, wõttis üks Kihwtisule sekundantidest kaks tuletikku, tegi neist ühe pooleks ja asetas kahe paberossi kesta sisse mõlem d, keerates otsad kokku.

Paberossid pandi kübarasse. Lühem tikk tähendas ennem laskmist, pikem pärast.

Arnold wõttis. Ta käsi wärises. „Mu waimu on päriwus surmahirmuga tätoweerinud", mõtles ta.

Ta sai wähema tiku. Wõttes rewolwri, hoidis seda oma käes kui hinge. Ta silmad hiilgasid kui kuldsed rahad.

Astusid wastamisi. Kõlasid komandosõnad. Arnold tõs-

tis käe mehaaniliselt ja lasi automaadina. Wastane püsis paigal ja naeris.

„Kõik on otsas", mõtles Arnold nukrana. „Olen kaotanud. Kuid on kaotusi, mis on õigupoolest wõidud, ütleb Inglis romanist Locke. Nagu kõik, nii pärin ka mina oma paiga . . . kosmoses".

Püsis paigal kui surmamõistetu. Must waikus waldas südame. Wärises wastast rewolwriga nähes kui pelgur nähes tonti. Mõtles: „O, Olümpi jumalad, las ma astun teie muistsesse Pantheooni!"

Seal kõlas pauk ja Arnold langes.

„O, doktor!" hoigas ta. „Ma suren, doktor!"

Kihwtisulg ja ta sekundandid waatlesid tõsiselt üksteise otsa. Nad ei teadnud nähtawasti, mis ette wõtta, nagu oleks see haawamine täiesti ootamata tulnud.

„Doktorit meil ei ole," lausus keegi.

„Kuidas?" hüüdis Arnoldi sekundant. „Teie ütlesite ju, et see herra on! Mis see siis nüüd tähendab? See on alatus, teist niimoodi tappa."

Kõik waatasid abitult üksteise otsa. Arnold lebas maas, hoidis kõhtu ja hoigas.

Seal langes äkki Kihwtisulg ahastuslikul ilmel Arnoldi ette põlwili.

„Iswinite, kust te haawata saite?" hoigas ta kaastundlikult. „Ma ei wõtnud doktorit, sest wõtsin enne duelli padrunitest kuulid wälja . . . Mõistatuseks jääb, kuis te haawata saite? Wõib olla, et ühte padrunisse jäi kuul . . ."

Arnold ajas enese istuli:

„Jätke oma . . . triwiaalne nali . . . Miks teie mind siis duellile kutsusite?"

„Naljaks. armas kooliwend . . . Arwate siis, et kahekümnendal aastasajal keegi mõistlik inime duelli peab . . . Tahtsin näha ainult teie argust, kuid teie esinesite kangelasena . . . Wahest lepime weel enne teie surma, iswinite . . .“

„Enne minu surma? . . . Kas ma pean siis surema?“ hüüdis Arnold ahastuslikult ja kargas maast. „Mulle näib, et ma langesin maha mitte kuulist, waid . . . ehmatusest.“

Ta katsus omi liikmeid ja kui end tättsa terwena leidis, sirutas wastasele käe ja lausus:

„Lepime . . .“

Pea astus seltskond kloostrist lõbusas westluses wälja.

Kloostri esisel surnuaial kuldas hommikune sügisspätke seal-teal lehtede waske ja ähmaseid opaale.

Olt peale lõunat, kui Arnold koju jõudis. Ta mõtles: „Wõib olla, saatis Olga oma futoro-poeetile kirja wõi käis ise mu juures, et mind wannutada mitte minna duellile.“

Talle ulataski perenaine kirja.

Arnoldi süda hõikas rõõmuhümni elule — see olt Olgalt.

Awas ja luges. Ta otsaette tekkisid wertikaalsed kortsud. Talle tundus, nagu löödaks wast nüüd ta pea kohal kirstukaan kokku.

Kirjaümbrikus olt kaart järgmise kirjaga:

Moische Zitron Olga Wakmann kihlatud.

30. okt. 1920.